

медіаграмотності дають цю можливість. Тому медіаграмотність – це один з найважливіших інструментів для кожного, хто є частиною сучасного інформаційного суспільства.

Список використаної літератури

1. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти / за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: Ун-т внутрішніх справ. 2000. 386 с.
2. Бебик В.М. Глобальне інформаційне суспільство: поняття, структура, комунікації. Інформація і право. 2011. № 1(1). С. 41–49. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/>.
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]: Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20.05.2010 р., протокол № 1-7/6-150. URL: <https://ms.detector.media/print/11048/>.
4. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчально-методичний посібник / за ред. Л.А. Найдюнової, О.Т. Баришпольця. Київ: Міленіум, 2010. 440 с.
5. Онкович Г.В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа. Вища освіта України. 2008. № 3. Д. 1. Тем. вип. Наука і вища освіта в Україні: міра взаємодії. С. 130–137.
6. Masterman L.A. Rational for Media Education. *Kubey R. (Ed.) Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick & London: Transaction Publishers, 1997. P. 15–68.
7. Potter W.J. *Media Literacy*. Thousand Oaks. London: Sage Publication, 2001. 423 p.

*Катерина Шаповал,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Київський університет імені Бориса Грінченка
Науковий керівник – кандидат педагогічних наук,
доцент Яна Фруктова*

ПРИЙОМИ МАНІПУЛЯЦІЇ В НОВИННОМУ КОНТЕНТІ

Маніпуляція масовою свідомістю — спосіб управління великою кількістю людей [5] шляхом створення ілюзій у їхній свідомості та створювати передумови, щоб керувати їхньою поведінкою. «Сучасний словник соціології» визначив [1] маніпуляції свідомістю як «вид застосування влади, при якому той, хто володіє нею, впливає на поведінку інших, не розкриваючи характеру поведінки, якої він від них очікує».

У засобах масової інформації з метою непрямого тиску на споживача, так званого «ненав'язливого нав'язування», маніпуляції використовуються як потужний засіб керування широкими масами.

Різні види маніпуляцій використовують в тому числі у новинному контенті. Найпоширенішим засобом маніпулювання сьогодення, зокрема і в Україні є фейкові новини. В основу таких повідомлень закладають інформацію, яка взагалі або частково не співвідноситься з достовірними фактами — вони можуть бути зовсім або частково неправдивими. Джастер та Лануї зазначає [2, с. 208], що такі повідомлення може містити деякі елементи правдивості, але йому може бракувати даних для повної картини. Як правило, такі повідомлення націлені на свідоме дезінформування громадськості. Часто

такі новини загалом є правдивими, але містять недоведені дані, сфабриковані дані, претензії та цитати. Наприклад, такий вид маніпуляції часто зустрічають у новинах, які відображають надуманий рейтинг політиків, зокрема під час передвиборчої компанії [3].

Також поширеним видом маніпуляції у новинному контенті є «клікбейт» [4], який поширився з переходом засобів масової інформації у мережу інтернет. Онлайн-медіа використовують цей засіб маніпуляції для привернення уваги споживачів контенту. Так, інтригуючі заголовки, емоційний зміст або інші інструменти основною функцією яких є привернення уваги та створення «клікабельності» та поширень у соціальних мережах.

Дезінформація у новинах та потенційно маніпулятивний контент як різні форми маніпулювання окрім фейків та клікбейту, базується і на сатирі, теорії змови та маніпуляціями фото. Фотоманіпуляції є додатковим інструментом дезінформації та використовується у фейкових повідомленнях, а також у матеріалах для «клікбейту». Здебільшого зображення підганяють під контекст самого повідомлення та намагаються продемонструвати істинним, коли воно не стосується ситуації. Так, у новинах трапляються фото, зроблені раніше або в іншому контексті, щоб ввести в оману читача. Наприклад, таке сталося під час масованої атаки дронів на Київ 17 жовтня [6], коли один з БПЛА поцілив у житловий будинок. Тоді, у соцмережах та ЗМІ почали поширювати фото жителя столиці, який з балкону будинку нібито намагається збити дрон зі стрілецької зброї. Насправді світлина зроблена ще у 2021 році, а зображений чоловік стріляв з багатоповерхівки під дією наркотиків.

Інші загадані інструменти не є потенційно маніпулятивним, але їхній вплив залежить від контексту та сприйняття користувачем такого контенту, але ці явища, як правило, не можуть розглядатися як такі, що показують у собі якийсь намір маніпуляції.

Загалом маніпуляції у новинному контенті базуються на тому, аби викликати емоції у споживачів і завадити їм мислити критично щодо того чи іншого явища. Метою такої інформації є схилення великої кількості користувачів змінити свою думку про подію, яку мав на меті автор.

Список використаної літератури

1. A Modern Dictionary of Sociology / Ed. by G.A.Thegorson, A.G.Thegorson.N.Y., 1969.
2. Jaster, R.; Lanis, D. What is Fake News? Versus 2018, 2, 207–227. URL: <https://philpapers.org/archive/JASWIF.pdf> (дата звернення 20.04.2023).
3. Замовник опитування громадської думки: замовчувати не можна відкрити. Центр демократії та верховенства права. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/zamovnyky-opytuvannya/> (дата звернення: 20.04.2023).
4. Клікбейт. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Клікбейт> (дата звернення: 20.04.2023).
5. Маніпуляція масовою свідомістю. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Маніпуляція_масовою_свідомістю (дата звернення: 20.04.2023).
6. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. Telegram. URL: <https://t.me/spravdi/19275> (дата звернення: 20.04.2023).